

Előbb te, azután én!

Időpont: Szentháromság utáni 17. vasárnap, 1956. szeptember 23.

Alapige: Lukács 14,1-11.

És lőn mikor a főfarizeusok közül egynek házához ment szombatnapon kenyeret enni, azok leselkednek vala ő utána. És ímé egy vízkóros ember vala ő előtt. És felelvén Jézus, szóla a törvénytudóknak és a farizeusoknak, mondván: Szabad-é szombatnapon gyógyítani? Azok pedig hallgatának. És ő megfogván azt, meggyógyítá és elbocsátá. És felelvén nékik, monda: Ki az közületek, a kinek számára vagy ökre a kútba esik, és nem vonja ki azt azonnal szombatnapon? És nem felelhetnek vala ő ellene semmit ezekre. És egy példázatot monda a hivatalosoknak, mikor észre vevé, mimódon válogatják a fő helyeket; mondván nékik: Mikor valaki lakodalomba hív, ne ülj a fő helyre; mert netalán náladnál nagyobb tiszteletben álló embert is hívott meg az, És eljövén az, a ki mind téged, mind azt meghívta, ezt mondja majd néked: Engedd ennek a helyet! És akkor szégyennel az utolsó helyre fogsz ülni. Hanem mikor meghívnak, menj el és ülj le az utolsó helyre; hogy mikor eljő az, a ki téged meghívott, ezt mondja néked: Barátom ülj feljebb! Akkor néked dicsőséged lesz azok előtt, a kik veled együtt ülnek. Mert mindenki, a ki magát felmagasztalja, megaláztatik; és a ki magát megalázza, felmagasztaltatik.

A mára kirendelt szentírási szakasz két történetet tartalmaz. Az egyik a vízkóros meggyógyításának, a másik az első helyekért való hiú tolongásnak története. Hogyan kerül ez a két történet egy leckeiben egymás mellé? Összeköti a két történetet az, hogy mindegyikben Jézus a főcselekvő. Az egyikben Ő gyógyít, a másikban Ő tanít. Összeköti a két történetet a cselekvés helyének és idejének azonossága is. Mindkettő Pereában egy főfarizeus házában történik, ahová Jézus és sok farizeus hivatalos egy szombati ünnepi lakomára. Van azonban a két történet között tartalmi összefüggés is. Mind a kettőben ugyanaz a lelkület működik s ugyanarra a lelkületre tanít. Ennek a lelkületnek jelszavát így lehetne megfogalmazni: előbb te, azután én!

1. Az első történet, a vízkóros meggyógyításának története ezt a lelkületet így alkalmazza: A másik fontosabb, mint én!

A történet szerint Jézust meghívják egy farizeus házához szombati ünnepi lakomára. Már ez maga is nagy dolog. Hozzá még ez a farizeus főfarizeus, tehát előkelő vezető a farizeusok között.

A meghívás mögött nem a Jézus iránti tisztelet van, hanem vesztő szándék. Leselkednek utána s törbe akarják csalni. A tör egy szegény vízkóros ember. Rábeszéli őt, hogy jöjjön el ő is ez alkalommal a főfarizeus házába. Talán még azt a reménységet is megkecsegtetik előtte, hogy ott lesz Jézus és meggyógyítja őt. Arról persze nem beszélnek neki, hogy ők is ezt szeretnék. Ha ugyanis Jézus beleesik ebbe a törbe és szombatnapon meggyógyítja ezt a szegény beteget, akkor be lehet őt vádolni azzal, hogy megrontja a szombatot s rá lehet húzni a törvényt, mely szerint az ünnep meggyalázójának halállal kell lakolnia. /II. Mózes 35,2./ Hogy ezt a törvényt milyen szigorúan vették, mutatja az, hogy egyszer egy izraelita férfit, aki szombatnapon fát szedegetett, magának Mózesnek a parancsára kövezték agyon. /IV. Mózes 15,32-36./

De hát lehet a gyógyítást egynek venni például a fagyújtással s az ünnep megrontásának tekinteni? A farizeusok szerint igen. Egy példa erre: Ha valakinek fáj a foga, ecettel öblögette, az elzsibbasztotta kissé az ideget és szüntette a fájdalmat. Az öblögetés után a beteg kiköpte az ecetet s friss ecettel öblögetett tovább. Ha történetesen szombaton fájdukt meg a foga, ecettel nem volt szabad öblögetnie, hanem az ecetet a szájában kellett tartania s azután lenyelnie. Ha kiköpte volna, akkor munkát végzett volna s ez a szombat megrontása lenne, de ha lenyeli, akkor az evés, illetve ivás s ez szombaton is meg van engedve. Ez persze ma mulatságosan hangzik, akkor azonban a szó szoros értelmében halálosan komoly dolog volt.

Jézus mindezt jól tudta, mégis vállalja a kockázatot. Elfogadja a meghívást. Egmaga bemegy az ellenség főhadiszállására. A tanítványok ugyanis nem kaptak meghívást. Alig lép be a házba, már beleütközik a vízkóros betegbe. Mit sem törődve a saját érdekével, meggyógyítja őt. Ennek a bátor önfeláldozó lelkületnek értékét nem csökkenti az, hogy Jézus mindezt oly ügyesen csinálja, hogy végül is nem lehet ellene vádat emelni. A gyógyítás előtt ugyanis megkérdi: „Szabad-é szombatnapon gyógyítani?” Ellenségei nem mernek felelni erre a kérdésre. Ha igent mondanak, szembekerülnek saját törvénymagyarázatukkal és maguk teszik tönkre gonosz tervüket. De nemet sem mernek mondani, mert nem merik vállalni a felelősséget egy konkrét esetben, hogy ez a szegény vízkóros elesse a gyógyulás jelenlévő lehetőségétől. Hallgatás beleegyezés. Míg hallgatnak, Jézus meggyógyítja a beteget. Utána pedig rámutat arra, hogy a szombatra vonatkozó törvényt a farizeus magyarázat szerint is feloldja az életveszély. Ha egy ember, vagy egy állat kútba esik, nem ünneprontó az, aki kimentí. Ez az eset – ha így nem is mondja ki – szintén ilyen eset. Ha most nem gyógyítja meg Jézus, kérdés, hogy fog-e találkozni vele még valaha az életben és nyílik-e még alkalma arra, hogy megszabaduljon betegségéből. Porba hull tehát a rontó terv, megmenekül Jézus és meggyógyul a beteg. Mindez azonban – mint mondtam – nem változtat azon, hogy Jézus saját életérdekeinek elébe helyezi a másik ember érdekét. Azt vallja: a másik fontosabb, mint én.

Vallod-e te is ezt? Vagy azt hiszed, hogy az életkockázat felment a felebaráti kötelesség alól? Ki vehetné zokon tőlem, ha az utolsó falat kenyereket nem vagyok hajlandó odaadni egy másik éhezőnek, vagy egyetlen öltő ruhámat egy másik mezítelennek? Amire nekem magamnak is életbevágóan szükségem van, azt nem kívánhatja joggal tőlem más. Ne felejtse el azonban, hogy ebből a lelkületből született meg a váltság s hogy életünk és üdvösségünk van, azt annak köszönhetjük, hogy Jézus ilyen. Ha Ő is úgy gondolkozott volna, mint mi: Előbb én, azután te; én fontosabb vagyok, mint te, akkor ott maradt volna a mennyben s nem jött volna le a földre kínra s halálra érettünk. De mert Ő úgy gondolkozott, hogy előbb te, azután én és a másik fontosabb, mint én, vállalta a halált és a poklot azért, hogy nekünk életünk és üdvösségünk legyen.

Aki ebből él, annak így is kell élnie. Isten népe mindig vállalta is ezt a lelkületet. A sareptai özvegy vállalta az éhenhalás kockázatát, hogy Illés éhen ne haljon. /I. Kir. 17,10-15./ Pál hajlandó lett volna az üdvösségét is feláldozni azért, hogy népe el ne kárhozzék. /Róma 9,3./ Te se felejtse el: A másik fontosabb, mint én!

2. A második történet, a főhelyekért való hiú tolongás története, ezt a lelkületet így alkalmazza:

A másik különb, mint én!

A meggyógyult beteg elment, az ellenség zavartan hallgat, kezdődhetik az ebéd. Bemennek az ebédlőbe s akkor egy új betegség képe tárul Jézus elé. Az előcsarnokban a vízkórral találkozott, itt a dicsőségkór áll előtte. A meghívott előkelő vendégek, mint valami gyermekek, úgy rohannak az asztal felé. Mindegyik meg akarja előzni a másikat. A főhelyekért tolongnak. Jézus csendben leül az utolsó helyre, onnan nézi mosolyogva a hiúság tovakodását, a főhelyre jutott farizeus öntelt mosolyát s a lejjebb került alig titkolt bosszankodását. Azután elkezd csendesen tanítani őket alázatosságra: Ha vendégségbe hívnak, ne ülj a főhelyre, mert nem tudod, kiket hívott meg a gazda s nincs-e azok között előkelőbb, mint te, azonkívül azt sem tudod, hogy a gazda rangsora ugyanaz-e, mint a tied. Márpedig ha ez a két eset fennforog, akkor nagyon megszégyenülsz. Ha megjön az új, különb vendég, nem fogja a gazda felforgatni az egész asztalt, hanem egyszerűen felállít téged, leülteti helyedre a különb vendéget, neked pedig már nincs másutt hely, csak az asztal végén. Inkább ülj le az utolsó helyre. Akkor legfeljebb az a kellemes meglepetés érhet, hogy a gazda majd feljebb ültet, de megszégyenülés nem érhet.

Szokatlan és meghökkenítő beszéd ez a főfarizeus házában, de senki sem meri kifogásolni. Aki az önként választott utolsó helyről beszél így s egyáltalán esze ágában sincs magasabbra törni, annak joga van így beszélni. Pedig ők még nem tudják azt, amit mi tudunk, vagy legalábbis tudnunk kellene, azt tudniillik, hogy Jézusnál az alázatosság nem jó modor

kérdése, hanem az utolsó hely beletartozik a váltság művébe. Miérettünk és mihelyettünk ül az utolsó helyre. Azért ül oda, mert az a mi helyünk: a bűnös helye, aki elveszítette azt a jogát, hogy az asztalnál üljön s aki örül, hogy kegyelemből legalább az utolsó helyen megtűrik. Ez az alázatosság tehát nem illemkérdés, hanem büntudatunknak gyümölcse.

Ez a büntudat, mint minden igazi büntudat, nemcsak Isten előtt tesz alázatossá, hanem emberek előtt is. Míg a farizeusnak ez a látása: Én különb vagyok, mint a másik!, Isten hívő gyermeke így látja kérdést: A másik különb, mint én. Így látta a kananita asszony is, aki vállalta, hogy neki nincs helye a fiak asztalánál, csak az asztal alatt van helye az ebek között, s örüljön, ha egy-két morzsa hull alá oda a számára.

Így látta ezt Pál apostol is, aki az apostolok között a legkisebbnek tartotta magát /I. Kor. 15,9./, a bűnösök között pedig a legelsőnek, tehát a legnagyobbak. /I. Tim. 1,15./

Így látod-e te is? Hiszed-e, vallod-e, vállalod-e, hogy mindenki más különb, mint te, hogy a tied az utolsó hely? Vallod-e ezt akkor is, ha nem magad választod magadnak az utolsó helyet, hanem más jelöli ki azt számodra?

Csak az tudja ezt vállalni, akinél a Szentlélek már megfordította a ragozást. Az ő ember így ragoz: Én, te, ő. Első vagyok Én, azután jössz te, a felebarát, s utoljára jön ő, az Isten. Az új ember pedig így ragoz: Ő, Te, én. Első Ő, az Isten, azután Te, a felebarát. Előbb Te, azután csak én, az utolsó helyen. Aki ezt a bűnt megfeddő Szentlélektől nem tanulja meg, az készüljön el arra, hogy Isten kemény kézzel fogja megtanítani arra, hogy övé az utolsó hely. Isten a kevélyeknek ellene áll. Azt, aki magát felmagasztalja, ország-világ előtt megalázza. Megragad a gallérunknál s kiemel abból a székből, ahová ügyeskedéssel feltornásztuk magunkat, vagy ahová szemtelenül odatolakodtunk s odaültet szégyenszemre az utolsó helyre, ahová valók vagyunk. Még jó, ha ki nem dobat a külső sötétségre, mint azt a vakmerő gögös embert, aki a királyi menyegzőbe a saját ruhájában ment el, mert azt gondolta, van neki olyan szép a ruhája, hogy beillik az a király palotájába is.

Uram! A Te asztalodnál az utolsó hely is főbb hely, mint e világ asztalánál a királyi trónus. Köszönöm Neked ezt az utolsó helyet. Ámen.